

Współczesna Czechosłowacja

CZECHOSŁOWACJA W 150 ROCZNICĘ URODZIN ADAMA MICKIEWICZA

W ciągu ostatnich tygodni można w życiu kulturalnym Czechosłowacji zanotować wiele faktów związanych z Polską. Przede wszystkim wywołała je 150 rocznica urodzin Adama Mickiewicza, która minęła 24 grudnia 1948 r. Rocznica ta stała się powodem szeregu uroczystości, odczytów, audycji radiowych i artykułów w prasie. Rozpoczęły się one już wcześniej, na jesieni, ale najwięcej — rzecz zrozumiała — urządzano ich w miesiącu jubileuszowym.

16 grudnia 1948 r. Instytut Słowiański (Slovansky Ustav) w Pradze wraz z Towarzystwem Współpracy Kulturalnej i Gospodarczej z Polską uczcił tę rocznicę uroczystym „Wieczorem mickiewiczowskim“ w gmachu wydziału filozoficznego Uniwersytetu Karola. Po zagajeniu uroczystości przez prezesa Instytutu Słowiańskiego, prof. dra A. Pražaka, który nakreślił wielkie dzieje kultu Mickiewicza w Czechach i zakończył życzeniem, aby rozszerzył się on jeszcze bardziej, i po odczytaniu przez jugosłowiańskiego poetę B. Lovriča okolicznościowego wiersza — nastąpił zasadniczy punkt obchodu: profesor historii literatury i języka polskiego dr K. Krejčí wygłosił wobec licznie zebranych gości czeskich i polskich odczyt pt. „Żywy Mickiewicz“. Prelegent postawił sobie jako cel nakreślenie koncepcji Mickiewicza odpowiadającej dążeniom doby współczesnej, oparł zaś na całokształcie twórczości i życia poety. Wykazał, że zarówno dzieło jak i żywot poety to ciągły postęp za przeksztalcającą się rzeczywistością, ciągła przemiana w poszukiwaniu celu ludzkiego i prowadzenie narodu do walki o wolność swoją i innych. Mickiewicz, wystąpiwszy już we wczesnych utworach jako rewolucjonista literacki i polityczny — mówił prof. Krejčí — kroczył tą drogą wiernie. Ciekawe są jej literackie etapy: po zdecydowanym przeciwstawieniu się klasycyzmowi w duchu romantycznym następuje synteza obu kierunków: realizm mający swój najpełniejszy wyraz w „Panu Tadeuszu“, realizm, który dziś właśnie wysuwamy jako postulat w odniesieniu do literackiej twórczości. To były główne myśli odczytu. Dały one okazję do ciekawych nasświetleń poszczególnych dzieł, zwłaszcza „Pana Tadeusza“, w którym obok realizmu pojętego jako synteza klasycyzmu z romantyzmem podkreślił prof. Krejčí także krytykę życia szlachty. Bliżej omówił również prelegent stosunek Mickiewicza do Rosji.

Odczyt prof. Krejčego niewątpliwie uświadomił czeskim słuchaczom ciągłą żywotność Mickiewicza — poety i człowieka. Tą myślą kieruje się i Instytut Słowiański, urządzając drugi wieczór mickiewiczowski w styczniu i zapowiadając w niedługim czasie wydanie obszernego dzieła M. Szyjkowskiego „Mickiewicz w Czechach“.

W tygodniu przedświątecznym uczciło naszego poetę Czeskie Radio, przy czym najwięcej audycji poświęciło mu 21 grudnia. O godz. 16.30 rozgłośnię: Praga 1 i Brno 1 nadały 20-minutowy odczyt prof. dra M. Szyjkowskiego pt. „Czeskie przekłady dzieł A. Mickiewicza“; o godz. 20.30 Praga 1, Brno 2, Ostrawa i Rozgłośnia Południowoczeska — 40-minutową audycję „Żywy Mickiewicz“, na którą złożyły się recytacje i słowo wiążące napisane przez M.

Boga i Mieczysława Jastruna, przełożone przez znaną tłumaczkę Helenę Teiglovą. Równocześnie rozgłośnią w Bratysławie nadawała inną wersję przeznaczoną dla Słowaków. Potem nastąpiło słuchowisko „Dziady“ w szacie muzycznej St. Moniuszki, teksty w przekładzie Fr. Halasa. Wykonawcami byli: orkiestra i chór Czeskiego Radia oraz artyści Narodního Divadla. Staranna reżyseria Bohusza Hradila podkreślała szczególnie pierwiastki ludowe utworu. Dzięki temu całość wypadła bardzo interesująco.

Przypadająca na dzień następny, 22 grudnia, w programie ogólnym audycja dla gimnazjów i szkół zawodowych poświęcona była także Mickiewiczowi. Cykl audycji mickiewiczowskich zakończyła 23 grudnia Praga 2 nadając powiązane słowem recytacje w opracowaniu prof. dra K. Krejčego.

Tak więc wszystkie rozgłośnie Czechosłowacji uwzględniły w swych programach rocznicę urodzin poety. Równocześnie w prasie („Svět v obrazech“, „Lidova demokracie“, „Kulturni politika“ i i.) ukazały się okolicznościowe artykuły. We wszystkich tych przejawach czci dla Mickiewicza akcentowano żywotność jego dzieła, wypowiedziano słowa dalekie od zdawkowych pochwał, lecz świadczące, że pochod poety przez Słowiańszczyznę trwa. „Adam Mickiewicz — napisał Jaroslav Zavada w „Kulturni politice“ — był dla nas przede wszystkim wielkim poetą, który oddziaływał na naszą sztukę: najpiękniejsze dzieła poetyckie i naukowe naszego odrodzenia nie są do pomyślenia bez wielkich i płodnych podnieć słowiańskich, szczególnie polskich... Pokolenie współczesne musi się znowu z dziełem Mickiewicza zapoznać, głównie z przekładów Fr. Halasa, który po raz trzeci przetłumaczył „Dziady“, „Konrada Wallenroda“ i „Grażynę“*). Mamy także nowe przekłady „Sonetów krymskich“ i mniejszych utworów. Pokolenia współczesne i przyszłe muszą w tym jednak iść przede wszystkim za przykładem naszych romantyków, aby jak oni miłowały poezję Mickiewicza i w ogóle polską bezpośrednio, aby jak oni nie tylko ją przekładały, ale czytały w oryginale, albowiem Mickiewiczowskie słowo poetyckie i po 150 latach jest w swej istocie żywe i wielkie“.

Uroczystości mickiewiczowskie, które zresztą jeszcze się nie skończyły (specjalne przedstawienie zapowiedziało „Narodni Divadlo“) i które omówimy w następnych korespondencjach, wprowadzają w dziedzinę przenikania naszego dorobku kulturalnego do Czech, natomiast o praktycznym torowaniu dróg temu przenikaniu przypomnieli urządzony 15 grudnia przez Seminarium Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Karola obchód 25-lecia istnienia katedry historii literatury i języka polskiego w Pradze, o czym referuje poniżej artykuł prof. dra St. Wierczyńskiego.

Józef Magnuszewski (Praga)

*) Patrz artykuły prof. dra St. Wierczyńskiego w nr nr 4 i 12/48 PZ.

JUBILEUSZ KATEDRY PROF. MARIANA SZYJKOWSKIEGO W PRADZE: 1923—1948.

Dnia 15 grudnia 1948 r. odbył się w Pradze staraniem Seminarium Słowiańskiego jubileuszowy obchód dwudziestopięcioletniej działalności prof. M. Szykowskiego na katedrze polonistyki w Uniwersytecie Karola w Pradze. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Ambasady R. P., z p. attaché kulturalnym J. Mayenem-Szadziewiczem na czele, dziekan Wydziału Filo-